

Si Deus potuit assumere hominem in sexu muliebri.

Solet etiam quæri, quamvis curiose, à nonnullis, si Deus humanam naturam potuit assumere secundum muliebrem sexum. Quidam arbitrantur eum potuisse assumere hominem in femineo sexu, ut assumptus in virili; sed opportunius, atque convenientius factum est ut de femina nasceretur, & virum assumeret; ut ita utriusque sexus liberatio ostenderetur. Unde Augustinus in Lib. LXXXIII. Quæstionum (quæst. XI.) „Hominis liberatio in utroque sexu debuit apparere. Ergo quia virum oportebat suscipere, quod sexus honorabilior est, consequens erat ut feminei sexus liberatio hinc appareret, quod ille vir de femina natus est. Sapientia ergo Dei, quæ dicitur unigenitus Filius, homine suscepto in utero, & de utero virginis, liberationem hominis indicavit.“

DIVISIO TEXTUS.

ARTICULUS I.

Postquam ostendit Magister quod nomen creaturæ non predicatur de Christo simpliciter, sed cum determinatione, hic inquit de defectibus qui consequuntur naturam humanam, secundum quod creatura est: & dividitur in duas partes. Primo inquit de defectu qui communiter consequitur omnem creaturam, scilicet incipere esse; secundo de defectibus qui consequuntur specialiter humanam naturam, ibi: Solet etiam quæri, utrum alium hominem, vel aliunde hominem quam de genere illius Adæ, Deus assumere potuerit. Circa primum tria facit. Primo movet quæstionem; secundo objicit ad utramque partem, ibi: De hoc Augustinus inquit ita; tertio determinat eam, ibi: His autem auctoritatibus in nullo resultantibus, dicimus; hominem illum, in quantum homo est, esse cepisse. Solet etiam quæri, utrum alium hominem, Deus assumere potuerit. Hic prosequitur de defectibus qui pertinet ad humanam naturam tantum: & dividitur in duas partes. Primo inquit de defectu culpæ; secundo de defectu naturæ, qui est sexus femineus, ibi: Solet etiam quæri, quamvis curiose, à nonnullis, si Deus humanam naturam potuit assumere secundum muliebrem sexum. Circa primum duo facit. Primo quærit de defectu culpæ quantum ad originem, scilicet, utrum aliunde quam de peccatoribus carnem, assumere potuissent. Secundo de defectu culpæ quantum ad actum, utrum scilicet peccare potuissent, ibi: Ideo non immerito quæritur, utrum homo ille potuerit peccare. Et circa hoc tria facit. Primo movet quæstionem; secundo determinat, ibi: Hic distinctione opus est; tertio objicit contra determinationem, ibi: Quidam tamen probare conantur eam, etiam unitam Verbo, posse peccare. Et primo objicit per rationem; secundo per auctoritatem, ibi: Inducunt quoque auctoritatem ad probandum idem: & utrumque solvit, ut patet in littera. Solet etiam quæri, quamvis curiose, à nonnullis, si Deus humanam naturam potuit assumere secundum muliebrem sexum. Hic inquit de defectu naturæ, qui est sexus femineus: & primo movet quæstionem; secundo solvit, ibi: Quidam arbitrantur eum potuisse assumere hominem in femineo sexu.

QUÆSTIO I.

Hic quærantur tria. Primo de conceptione. Secundo de potentia peccandi. Tertio de congruitate assumptionis respectu sexus feminei. De congruitate tamen assumptionis respectu generis Adæ, dist. 11. (quæst. 1. art. 2.) dictum est. Circa primum quærantur duo. Primo. Utrum iste homo, demonstrato Christo, incepit esse. Secundo. Utrum incepit esse Deus.

Utrum hæc sit vera, Iste homo incepit esse.

III. P. quæst. XVI. art. 9.

1. AD primum sic proceditur. Videtur quod hæc sit vera, Iste homo incepit esse. Omne enim quod non semper fuit, & est, incepit esse. Sed, sicut dicit Augustinus in littera, mediator Dei & hominum, homo Christus, non fuit priusquam mundus esset. Ergo incepit esse. 2. Præterea. Iste demonstrat suppositum utriusque naturæ, divinæ scilicet, & humanæ. Sed ratione divinæ naturæ potest dici: Iste homo semper fuit. Ergo cum incipere conveniat humanæ naturæ, sicut etiam esse ab æterno divinæ; ratione humanæ naturæ potest dici: Iste homo incepit esse.

3. Præterea. Antequam mandus fieret, erat verum dicere: Nullus homo est. Ergo hæc erat falsa. Aliquis homo est, vel iste homo est. Nunc autem est vera. Ergo iste homo incepit esse.

4. Præterea. Quod incepit esse in aliqua specie, incepit esse simpliciter. Sed iste homo incepit esse in specie humana. Ergo incepit esse simpliciter.

5. Præterea. Nasci temporaliter, est mutari de non esse in esse. Sed iste homo est natus in tempore. Ergo est mutatus de non esse in esse. Sed omne tale incepit esse. Ergo iste homo incepit esse.

6. Præterea. Iste homo supponit personam compositam. Sed persona composita non fuit ab æterno: quia quando non est compositio, non potest esse aliquid compositum. Ergo iste homo non fuit semper: ergo incepit esse.

Sed contra. Nullum æternum incepit esse. Sed iste homo supponit suppositum æternum. Ergo non incepit esse.

Præterea. Omne quod incepit esse, est creatura. Sed iste homo non est creatura, ut dictum est supra (dist. XI. art. 3.) Ergo iste homo non incepit esse.

Præterea. Joan. VIII. 58. dicitur ille homo de quo loquimur: Antequam Abraham fieret, ego sum: & simili ratione potuisset vere dicere: Antequam mundus fieret, ego sum. Sed nullum tale incepit esse. Ergo iste homo non incepit esse.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod quidam distinguunt istam, Iste homo incepit esse, ex hoc quod pronomen iste potest demonstrare personam Verbi, vel singulare hominis: & primo modo est falsa, secundo modo est vera. Sed cum dicitur, iste homo, hoc pronomen iste non potest demonstrare nisi id quod supponitur per hoc nomen homo. Suppositum autem per hoc nomen homo non est aliud quam persona Ver-

Verbi secundum secundam opinionem: unde secundum eam non potest stare: quia quamvis ponat in Christo esse aliquid singulare præter personam Verbi, scilicet humanam naturam; tamen illud singulare non supponitur per hoc nomen homo, nec predicatur de Christo, sicut vi. dist. quæst. 1. art. 1. dictum est: & ideo patet quod ista distinctio est secundum primam opinionem bona. Et ideo hac ommissa, quidam dicunt, quod hoc verbum incepit potest notare in ceptionem respectu suppositi simpliciter; & sic est falsa, quia suppositum illud est æternum: vel respectu suppositi ratione formæ significatæ; & sic est vera: & ponunt exemplum de hac: Scutum album incepit esse hodie, supposito quod scutum ab heri factum, hodie dealbetur. Sed hoc dictum non videtur habere efficaciam propter duo. Primo quia etsi humana natura habeat aliquid simile accidenti in Christo, tamen hoc nomen homo non est adjectivum, sed substantivum, etiamsi natura humana esset pure accidentaliter adveniens; & in talibus plus facit modus significandi quam proprietas rei significatæ. Secundo quia dato quod esset adjectivum, oportet quod predicatum conveniret ei quod copulatur, vel supponitur per nomen positum in subiecto, vel ratione sui, vel ratione alicujus quod in eo est. Illa autem prædicata quæ nata sunt ipsi supposito convenire, non predicantur simpliciter de eo ratione alicujus quod in ipso est, neque secundum partem, neque secundum accidens, aut naturam, nisi ei secundum se conveniant: quia tunc sequeretur quod affirmatio, & negatio verificarentur de eodem, si ratione alicujus existentis in ipso verificaretur quod ratione sui de eo vere negatur; & hoc patet in proposito. Et enim quod supponitur cum dicitur: Isti homini, convenit esse semper: (1) unde de eo non potest verificari negatio, ut dicatur: Non fuit semper, simpliciter loquendo; & per consequens nec aliquid quod negationem dictam implicet, sicut verbum incipiendi. Unde dicendum est, quod hæc est simpliciter falsa: Iste homo incepit esse, & est secundum quid vera, scilicet cum determinatione humanæ naturæ; sicut & hæc: Iste homo est creatura, est falsa, nisi ei determinatio addatur, & tunc etiam est tropica, ut supra dixit Magister. Unde hic non intendit eam distinguere tamquam multiplicem, sed dicere quomodo potest esse vera, & falsa.

Ad primum ergo dicendum, quod secundum regulam à Magistro præcedenti distinctione datam, intelligenda est illa auctoritas cum determinatione, (2) quamvis causa brevitas non apponatur.

Ad secundum dicendum, quod quamvis illud suppositum sit utriusque naturæ suppositum, tamen quantum ad aliqua se habet aliter ad naturam divinam quam ad humanam: quia est idem re cum divina, & constitutum in esse per ipsam, secundum modum intelligendi: unde quodcumque fuit natura divina, fuit ipsum suppositum. Non autem ita se habet ad naturam humanam: & ideo non oportet quod incipiente humana natura; ipsum incipiat.

Ad tertium dicendum, quod ab æterno verum fuisset dicere: Nullus homo est: quia suppositum æternum nondum erat suppositum humanæ naturæ: unde non poterat sumi sub dicta distributione, sicut nunc potest propter unionem. Unde quamvis ab æterno non erat verum dicere: Aliquis homo est æter-

In III. Sent. Tom. III.

(1) Al. deest. unde. (2) Al. etiam quamvis.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Ut ex serm. lx. de diversis colligi potest ubi ait: Descendit quo inferius non decessit &c.

nus: modo tamen est verum dicere: Aliquis, vel iste homo est ab æterno. Ad quartum dicendum, quod nasci temporaliter ex matre non est natum convenire supposito, nisi ratione corporis, ut supra dictum est: & ideo ratione ejus verificatur simpliciter de supposito. Sed incipere esse non potest verificari de eo ratione corporis simpliciter, sed cum determinatione: & ideo hæc est vera simpliciter: Iste homo est natus temporaliter; non tamen ista: Iste homo incepit esse; sed est vera secundum quid.

Ad quintum dicendum, quod in aliis suppositis quæ sunt supposita tantum unius naturæ, sequitur quod si incipiunt esse in aliqua specie, incipiunt esse simpliciter; sed non est ita in proposito: unde quantum ad hoc similitudinem habet humana natura in Christo cum accidente: & ideo sicut non sequitur: Iste homo incepit esse albus: ergo incepit esse: ita nec sequitur: Iste incepit esse homo, ergo incepit esse.

Ad sextum dicendum, quod quia compositio non semper fuit, ideo hæc est falsa: Persona semper fuit composita; sed tamen hæc est vera: Persona composita semper fuit: quia ad veritatem propositionis sufficit, quod prædicatum conveniat subiecto, nec oportet quod conveniat ei ratione formæ significatæ, vel appositæ, nisi sit prædicatio per se: & ideo quia personæ convenit semper fuisse: quamvis non ratione compositionis, hæc est simpliciter vera: Persona composita semper fuit. Sed ad veritatem propositionis exigitur quod totum quod est in prædicato, conveniat subiecto: & ideo compositio quam significat hoc nomen compositum non convenit ab æterno personæ: & ideo hæc est falsa: Persona ista semper fuit composita.

Ad septimum dicendum, quod idem iudicium est de ista: Homo incepit esse Deus, & homo factus est Deus; & eadem rationes utrobique fieri possunt: & ideo requiratur supra dist. vi. quæst. 11. art. 2. ubi inquisitum est, utrum homo factus sit Deus.

QUÆSTIO II.

Deinde quæritur de potentia peccandi: & circa hoc duo quærantur.

Primum. Utrum iste homo potuit peccare.

Secundo. Utrum habuit potentiam peccandi.

ARTICULUS I.

Utrum Christus potuit peccare.

III. P. quæst. XV. art. 1.

AD primum sic proceditur. Videtur quod potuit peccare. Bernardus enim dicit, (a) quod tantum descendit Filius Dei, quantum descendere potuit præter peccatum. Sed ultimus gradus circa peccatum est posse peccare. Ergo ipse potuit peccare.

2. Præterea. Nihil laudis Christo homini subtrahendum est. Sed in laudem viri justus dicitur Ecclii, xxxi. 10. Qui potuit transgredi, & non est transgressus. Ergo hoc Christo convenire debet.

3. Præterea. Sicut peccatum requirit voluntatem, ita & meritum. Sed secundum Augustinum, I. Lib. Retract. cap. xiv. nullus peccat in eo quod non potest.

R2

(1) Al. deest. unde. (2) Al. etiam quamvis.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Ut ex serm. lx. de diversis colligi potest ubi ait: Descendit quo inferius non decessit &c.

est vitare. Ergo etiam nullus meretur, vel laudatur de hoc quod dimittere non potest. Si ergo Christus non potuit peccare, non est laudandus de hoc quod non peccavit.

4. Præterea. Philosophus dicit in IV. Topic. cap. 111. quod Deus, & studiosus potest prava agere. Sed in Christo non invenitur aliquid quare non potuerit peccare, nisi quia Deus est, & quia bonus perfecte fuit. Ergo potuit peccare.

5. Præterea. Joann. VIII. 55. dicitur à Christo: Si dixerò, quia non novi eum, ero similis vobis mendax. Sed potuit illa verba dicere sine additione, sicut dixit cum additione. Ergo potuit mentiri: ergo & peccare.

Sed contra. Hebr. 11. 9. *Eum qui (1) paullo minus quam Angeli minoratus est, videmus Jesum . . . gloria, & honore coronatum*: dicit Glossa: (b) „ Quia natura „ humanæ mentis, quam Deus assumpsit, & quæ „ nullo modo peccato depravari potuit, solus Deus „ major est. „ Sed quicumque potest peccare, mens ejus potest peccato depravari. Ergo Christus non potuit peccare.

Præterea. Hæc est perfectio naturæ glorificatæ ut jam peccare non possit. Sed Christus ab instanti suæ conceptionis fuit verus comprehensor. Ergo nunquam peccare potuit.

Præterea. Quidquid fecit ille homo, potest dici Deum fecisse. Si ergo ille homo peccasset, sequeretur quod Deus peccasset, quod est impossibile. Ergo & primum.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod simpliciter loquendo, Christus nullo modo peccare potuit: unde Damascenus dicit in III. Lib. cap. VII. quod impeccabilis est (2) Dominus Jesus. Potest enim considerari ut viator, vel ut comprehensor, & ut Deus. Ut viator quidem, dux videtur esse, dirigens nos secundum viam rectam. In quolibet autem genere oportet primum regulans torqueri non posse: quia alias esset error in omnibus quæ ad ipsum regulantur: & ideo ipse Christus tantam (3) gloriæ plenitudinem habuit, ut etiam in quantum viator peccare non posset: unde etiam & illi qui proximi sibi fuerunt, confirmati sunt, ut Apostoli etiam viatores existentes, mortaliter peccare non potuerint, quamvis potuerint peccare venialiter. Secundum vero quod fuit comprehensor, mens ejus totaliter est conjuncta fini, ut agere non posset nisi secundum ordinem ad finem, sicut in II. Lib. dist. VII. de Angelis confirmatis dictum est. Secundum autem quod fuit Deus, & anima ejus, & corpus fuerunt quasi organum Deitatis, secundum quod, ut dicit Damascenus, Lib. III. de Fide cap. XVII. Deitas regebat animam, & anima corpus: unde non poterat peccatum attingere ad ejus animam, sicut nec Deus potest peccare. Tamen sub conditione potest concedi quod peccare potuit, scilicet si voluisset; quamvis hoc antecedens sit impossibile, quia ad veritatem conditionalis non requiritur neque veritas antecedentis, neque consequentis, sed necessaria habitudo unius ad alterum.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Deus

(1) Vulgata: *Eum autem qui modico quam Angeli &c.* (2) *Al.* Deus. (3) *Forte* gratiæ.

Ex EDIT. P. NICOL. (b) Non moderna, sed vetus manuscriptorum, quam solum vidit S. Thom. Etsi vero nullius nomen præfert, ex Augustino tamen desumpta est Lib. III. contra Maximinum cap. xxv. & ex eodem Beda refert. (c) Sic enim Dialogo qui de libero arbitrio inscribitur cap. 1. circa med. & in fine, ubi concludit: *Potestas ergo peccandi quæ addita voluntati minuit ejus libertatem, nec libertas est, nec pars libertatis.*

non potuit descendere ad hoc quod peccaret, & ideo Christus nunquam peccavit; ita etiam non potuit descendere ad hoc quod peccare posset, & ideo etiam Christus nunquam peccare potuit: & etiam si Deus ad hoc descendere potuisset, non tamen conveniebat: quia hoc magis impediēbat finem incarnationis, secundum quam est dux, & rex nostrorum operum, quam juvaret.

Ad secundum dicendum, quod aliquid potest pertinere ad laudem inferioris quod attributum superiori magis est in vituperium, ut dicit Dionysius IV. cap. de div. Nom. sicut furibundum laudabile est in cane, sed vituperabile in homine. Unde etiam Philosophus dicit in X. Ethic. cap. x. quod laudes hominum translatae in deos, derisiones videntur. Tamen hoc quod posse peccare pertinet ad laudem, est per accidens, in quantum ostendit, opus quod laudatur, ex necessitate factum non esse. Sed quamvis removeatur à Christo potentia peccandi, non tamen ponitur coactio, quæ voluntario contrariatur, & laudis rationem tollit.

Ad tertium dicendum, quod impotentia coactionis, quæ opponitur voluntario, tollit rationem meriti, & demeriti; non impotentia quæ est ex perfectione in bonitate, vel malitia: quia hoc voluntarium non tollit; sed ponit voluntatem confirmatam ad unum.

Ad quartum dicendum, quod, sicut dicit Rabbi Moyses in Lib. perplexorum verbum Philosophi intelligendum est cum conditione, quia scilicet posset, si veller.

Ad quintum dicendum, quod Christus potuisset, si voluisset illa verba exprimere; sed velle non potuit.

ARTICULUS II.

Utrum Christus habuit potentiam peccandi.

1. AD secundum sic proceditur. Videtur quod Christus non habuit potentiam peccandi. Secundum enim quamlibet potentiam est aliquis potens. Sed Christus non potuit peccare. Ergo non habuit peccandi potentiam.

2. Præterea. Potentia peccandi, secundum Anselmum, (c) non est libertas arbitrii, nec pars libertatis, sed diminuit libertatem. Sed in Christo libertas non fuit diminuta. Ergo ipse non habuit potentiam peccandi.

3. Præterea. Potentia peccandi est radix peccati, & principium. Sed in Christo non fuit aliquod principium, & radix peccati. Ergo ipse non habuit potentiam peccandi.

4. Præterea. Christus, etiam secundum quod homo, fuit maxime Deo similis. Sed Deus non potest peccare, nec potentiam peccandi habet. Ergo nec Christus secundum quod homo.

5. Sed contra. Philosophus dicit IV. Topic. cap. XII. quod potestates pravorum sunt eligendæ. Sed omnia bona hominum Christus habuit. Ergo & potentiam peccandi.

6. Præterea. Sicut dicit Damascenus de Fid. Lib. III. cap. VI. Filius Dei assumpsit quidquid in nostra natura plantavit. Plantavit autem in ea potentiam

potentialitatem materiæ tollentis, ut patet in caelo.

QUÆSTIO III.

Deinde quaeritur de congruitate quantum ad sexum: & circa hoc quaeruntur duo.

Primo. In quo sexu humanam naturam assumere debuit.

Secundo. De quo sexu, utrum scilicet de viro, vel de muliere.

ARTICULUS I.

Utrum Christus debuit aliquem sexum accipere.

1. AD primum sic proceditur. Videtur quod non debuerit aliquem sexum accipere. Quia ipsum corpus Christi verum præsignat corpus mysticum. Sed in corpore mystico, quod est Ecclesia, non est differentia sexuum: quia, sicut dicit Apostolus Galat. III. 28. *In Christo non est masculus, neque femina.* Ergo nec ipse sexum assumere debuit.

2. Præterea. Sexus ordinatur ad generationem carnalem. Sed Christus non venerat ut esset principium humani generis per generationem carnalem, sed spiritualement. Ergo sexum sumere non debuit.

3. Præterea. Spiritus creatus indifferenter se habet ad utrumque sexum. Sed plus distat spiritus increatus à differentia sexuum, quam spiritus creatus. Ergo ipse Deus se habet indifferenter ad utrumque sexum. Ergo vel utrumque assumere debuit, vel neutrum.

Sed contra. Christus debuit fratribus assimilari quantum ad naturalia, ut dicitur Hebr. 11. Sed sexus est de naturalibus hominis. Ergo debuit sexum assumere.

Præterea. Quod est inassumptibile, est incurabile, ut dicit Damascenus, Lib. III. de Fide cap. VI. Sed sexus præcipue curatione indigebat, in quo maxime peccatum originale regnat. Ergo debuit assumere sexum.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod debuit assumere masculinum. Reparatio enim responderet ruinæ. Sed prima ruina fuit per feminam. Ergo & principium reparationis debuit esse per feminam. Hoc autem est Christus. Ergo &c.

2. Præterea. Christus assumpsit defectus naturæ nostræ. Sed fragilitas sexus feminei est quidam defectus. Ergo debuit ipsum assumere.

3. Præterea. Dicitur in quodam sermone de virginibus: (a) *Quanto infirmius vasculum quod reportat ab hoste triumphum, tanto magis Deus laudatur.* Sed in victoria Christi est Deus maxime laudandus. Ergo decuit quod sexum infirmiore, scilicet femininum assumeret.

Sed contra. Christus fuit caput Ecclesiæ. Sed mulier non est caput viri, sed è converso, secundum Apostolum. Ergo non debuit esse mulier.

Præterea. Christus, ut esset Doctor Ecclesiæ, promittitur Joel. 11. Sed mulieri non convenit docere

tiam peccandi: quia potentia peccandi à Deo est, quamvis voluntas peccandi non sit ab eo. Ergo potentiam peccandi habuit.

7. Præterea. Potentia peccandi est potentia qua peccatur. Hoc autem est liberum arbitrium, cum igitur Christus habuerit liberum arbitrium, cum igitur Christus habuerit liberum arbitrium secundum quod homo, ut dicit Damascenus Lib. III. de Fide cap. XVIII. oportet quod habuerit potentiam peccandi.

8. Præterea. Anima Christi creatura est. Sed secundum Damascenum, Lib. II. cap. 1. (1) omnis creatura vertibilis est vel secundum electionem, vel secundum substantiam. Ergo anima Christi vertibilis est secundum electionem, cum vim electivam habeat. Sed vertibilitas electionis est potentia peccandi. Ergo Christus habuit potentiam peccandi.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod actus se habet ad potentiam dupliciter: quia actus egreditur à potentia, & iterum per actus specificatur potentia: & ideo cum dicitur potentia aliquid agendi, ut potentia videndi, dupliciter potest intelligi: quia potest designari vel ordo potentia ad actum, secundum quod actus sumitur ut effectus potentia: vel designatur potentia ipsa specificata per actum, secundum quod actus sumitur loco differentia specificæ ipsius potentia. Et primo modo non potest dici, quod ille qui habet visum impeditum, habeat potentiam videndi, sicut non potest dici, quod possit videre. Secundo modo potest dici, quod habeat potentiam videndi, sicut quod habeat potentiam visivam. Hæc autem distinctio, ut ex dictis patet, habet locum in illis actibus quibus specificantur potentia. Hujusmodi autem sunt actus ad quos potentia ordinantur. Sed liberum arbitrium non ordinatur ad peccatum, immo peccatum incidit ex defectu ejus, unde peccare non specificat potentiam liberi arbitrii: & ideo cum dicitur, quod aliquis habet potentiam peccandi, non intelligitur quod habeat liberum arbitrium, sed quod habeat ipsum ordinatum ad peccandum, ita ut peccare possit: & ideo sicut de Christo non dicitur, quod possit peccare, ita nec quod habeat potentiam peccandi, proprie loquendo, & secundum se; sed potest concedi sub hoc sensu, ut dicatur habere potentiam peccandi, quia habet potentiam quæ in aliis est potentia peccandi.

Et hoc modo sustinendo, facile responderetur ad primas quatuor rationes.

Ad quintum dicendum, quod potestates multorum sunt eligendæ per accidens, non quia sunt multorum, sed quia eadem sunt ad bona; magis autem essent eligendæ, si essent bonorum tantum.

Ad sextum dicendum, quod potentia peccandi, in quantum peccandi, non est à Deo, ut in II. Lib. dist. ultima dictum est; sed quantum ad subjectum potentia tantum.

Ad septimum dicendum, quod liberum arbitrium, ut ex dictis patet, non potest dici simpliciter potentia peccandi, nisi in his qui peccare possunt.

Ad octavum dicendum, quod illa vertibilitas in Christo perficitur per gratiæ plenitudinem; sicut & potentia materiæ terminatur per actum formæ totam

(1) *Al.* anima creatura.

Ex EDIT. P. NICOL. (a) Cujusnam porro, vel quo loco? Nullibi occurrere potuit; sed simile aliquid indicatur à Chrisostomo inter sermones de diversis, nempe serm. LXVII. qui de Sancta Droside inscribitur, Tom. V. Græcolat. ubi dicitur, quod *quanto infirmius est vas, tanto major est gratia, tanto illustrius trophæum, tanto micantior & insignior victoria.*